

Melojan pieni solmuopas

Timo Kiravuo
kiravuo@iki.fi

Johdanto

Meloa voi solmuja osaamatta, mutta osaamalla muutaman perussolmun hän pärjää paremmin. Teltan saa kireäksi, pyykkinaru ei romahda, unohtunut karkuremmi korvataan millä tahansa narunpätkällä.

Köyden ja solmujen taika on siinä, että sitä ei ole suunniteltu mihinkään ja samalla se sopii kaikkeen. Köysi ei rajoita mieltä, vaan mieli on raja sille, mitä narulla voi tehdä. Kun materiaalilla ei ole omaa muotoa, kaikki muodot ovat mahdollisia.

Meloa kiinnittää tavaroita kajakkiinsa: kannella saattaa ajelehtia GPS, kamera, heittovapa, kansiluukutkin on yleensä sidottu kiinni ja istuma-aukossakin jotain kellumatonta. Rannassa meloja rakentaa pressuviritelmän sateensuojaksi ja loikoilee riippumatossa, kiinnittää teltastaan vähintään yhden narun jonnekin, käyttää kalliolla kiviä kiilojen korvikkeena. Auton kanootille kajakki on näppärä kiinnittää remmillä, mutta jos remmit loppuvat tai haluaa varmistaa kuorman pitkäikäisyytensä on köydelle ja solmuille taas käyttöä.

Tässä ohjeessa esitellään muutama perussolmu ja myös harjoitus, jolla solmutaitoa voi kehittää talven aikana.

Köysimateriaali

Melojan tarpeisiin sopii yleensä 3-5 mm. nyöri. Paksumpaa köyttä voi tarvita enintään kiinnittäessä kajakkeja auton katolle tai karruun. Naruja tehdään eri materiaaleista ja mukavinta käsitellä on keinokuituinen naru, jossa on erillinen ydin ja vaippa. Tällaista saa mm. veneily- ja kiipeilykaupoista. Luonnonkuidut eivät ole parhaimmillaan melonnan yhteydessä. Halpaa muovinarua kannattaa välttää, se ei kestä auringon UV-säteilyä ja liukkaana se pitää solmut huonosti.

Itselläni on kajakin kannella kumiköysien alla pari n. 1,5 metrin 3 mm narunpätkää, joita käytän tarpeen mukaan uisteluvavan, melan tai jonkin muun käsillä olevan kiinnittämiseen. Jos jätän kajakkini lähelle vesirajaa, vedän siitä usein yöksi narun läheiseen puuhun tai kiveen (helpoin tapa sitoa naru kiveen on ottaa pakkauspussi tai kassi ja laittaa kivi sinne).

Kun naru katkaistaan, kannattaa sulattaa sen pää välittömästi. Päätelty naru on mukavampi käsitellä kuin repsottava ja hitaasti purkautuva.

Solmun sitominen

Halutun solmun aikaansaamiseen vaaditaan kaksi asiaa. Köysien on kuljettava toistensa lomasta oikeaa reittiä (topologia) ja solmu on kiristettävä oikein. Eli solmua solmittaessa on ol-tava tarkkana siitä, miten narut kulkevat toistensa yli ja ali ja lopputulos on kiristettävä rauhallisesti muotoonsa. Monet solmut muuttuvat toisiksi solmuiksi jos niitä kiristetään väärin (tätä tekniikkaa voidaan käyttää eduksi, mutta se on edistyneempää taitoa).

Aloittelijan kannattaa siis olla rauhallinen ja kiinnittää huomiota siihen, miten solmu muodostuu. Solmujen toiminta perustuu kitkaan ja solmun pystyy ymmärtämään paremmin kun ajattelee miten köysi kiristää itseään kitkan lisäämiseksi.

Siansorkka eli kaksoispolvi

Tämä on hyödyllinen solmu, jolla voi kiinnittää esim. karkunarun melaan tai köyden puun ympäri. Siansorkka voi pyöriä auki, joten melaan sidottaessa narun vapaaseen päähän kannattaa solmia yksinkertainen solmu stopperiksi.

Köysi kiedotaan kohteen ympärille ja häntä ylittää köyden ("polvi")

Toinen kierros tehdään edellisen yläpuolelle ja häntä työnnetään itsensä alta, tästä tulee toinen polvi.

Ulkosorkka

Ulkosorkka on narun itsensä ympärille sidottu siansorkka. Tämä luo lenkin, joka kiristyy kuormitettaessa. Sopii myös melan kiinnittämiseen ja muihin tarkoituksiin, jossa köyden halutaan pysyvän liukumatta paikallaan.

Paalusolmu

Paalusolmu on kätevä perussolmu, joka tekee köyden päähän kiinteän silmukan. Paalusolmulla voi kiinnittää narun kansiköysiin ja vaikkapa melakellukkeen narun toiseen päähän. Paalusolmu sopii myös riippumaton kiinnittämiseen tai kanootin kiinnittämiseen hetkeksi laituriin.

Paalusolmun alku, klassinen "lampe ja puu".

Vapaa pää nousee lampesta, huomaa miten köydet risteävät vasemmalla

"Lammesta" noussut vapaa pää kiertää "puun" ja palaa lampeen

Solmu ennen kiristämistä, huomaa miten naru risteää itsensä kansa.

Solmun kiristäminen vaikuttaa olennaisesti solmun onnistumiseen, tässä kiristetään kaikkia neljää päätä samanaikaisesti

Lopputuloks on siisti lenkki köyden päässä.

Paalusolmu nopeasti

Edellinen esimerkki on klassinen tapa opettaa paalusolmu. Kokenut vesilläliikkuja tekee paalusolmunsu kahdella liikkeellä.

Oikea käsi koukkaa köyden takaa yläkautta, lenkki jää käsien väliin.

Ja yhdellä liikkeellä meillä on lampi ja käärme lammessa.

Vasen käsi ohjaa hännän takaisin lampeen.

Jalussolmu

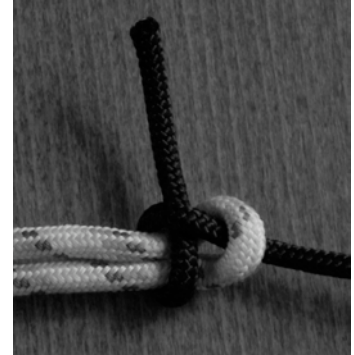
Jalussolmua käytetään köysien jatkamiseen. Jalussolmua voi käyttää myös esim. kassin sitomiseen narun jatkeeksi tai narun kiinnittämiseksi melkein mihin tahansa, missä on pehmeä lenkki. Jalussolmu on helppo tehdä ja avata.

Paksumpaan köyteen tehdään mutka ja ohuempi köysi nousee mutkan keskeltä ja kääntyy kohti lyhyttä häntää

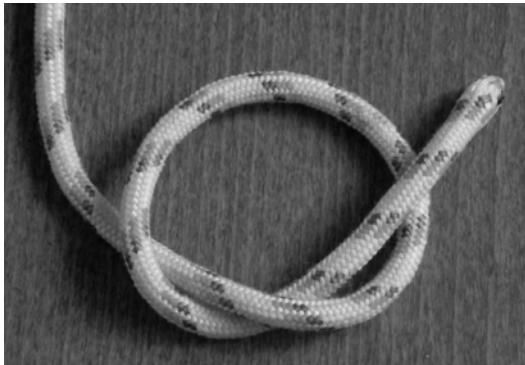
Ohut köysi jatkaa paksun köyden ympäri ja itsensä alta.

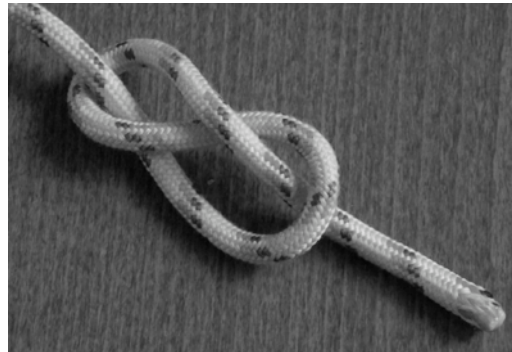
Kiristetty jalussolmu.

Päätesolmut

Päätesolmuja tarvitaan esim. solmun purkautumisen estämiseksi (riippuu narusta ja solmusta), parantamaan otetta narusta tai pitämään se reiässä, kuten kajakin kansiköydet tai kajakin päässä olevat nappulat..

Yksinkertainen solmu on yksinkertaisin päätesolmu.

Kahdeksikko aukeaa yksinkertaista solmua helpommin käytön jälkeen.

Rahtarinkytky

Tämä on vaikeampi solmu köyden kiristämiseen. Erittäin hyödyllinen kun sidotaan kanootteja köydellä auton katolle tai kun halutaan kiristää mitä tahansa. Solmu muodostaa köydestä yksinkertaisen taljan. Koska taljassa on köysi köyttä vasten se ei ole yhtä tehokas kuin väkipyörästö, mutta tällä solmulla saa köyden riittävän kireälle normaaleihin pakkaustarpeisiin.

Aloita tekemällä polvi köyteen ja vedä lenkki irtonaisesta päästä polven läpi

Tuloksena on vetosolmu, kuorma on kuvassa ylöspäin ja vasemmalle jatkuu noin puoli metriä irtopäätä

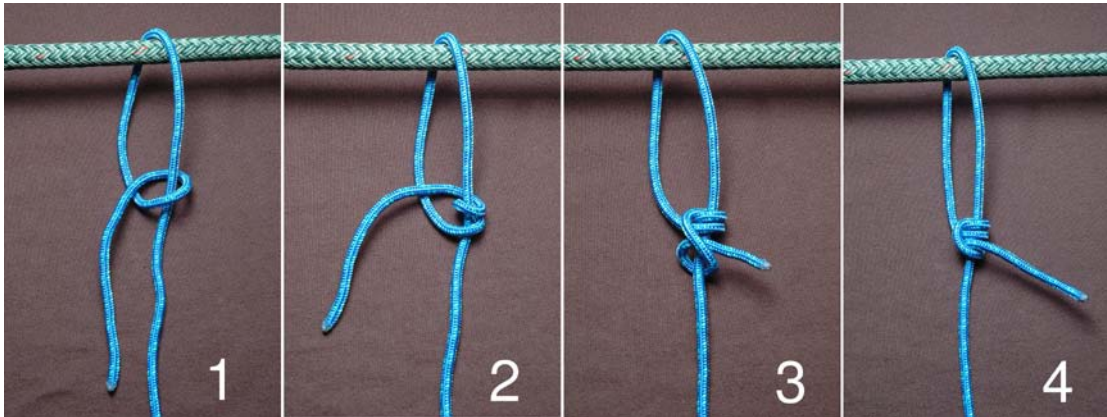
Irtopää kiertää kiinnityspisteen ympäri ja tulee ulos vetosolmun lenkistä.

Kiristä kuorma vetämällä ja lukitse tekemällä jalussolmu lenkkiin (tässä vetosolmu-na)

Telttasolmu

Ulkosorkka ylimääräisellä kierroksella sopii hyvin teltan narun säätämiseen, kitka pitää solmun paikallaan ja sitä voi liu'uttaa narussa kireämmälle tai löysemmälle tarpeen mu-

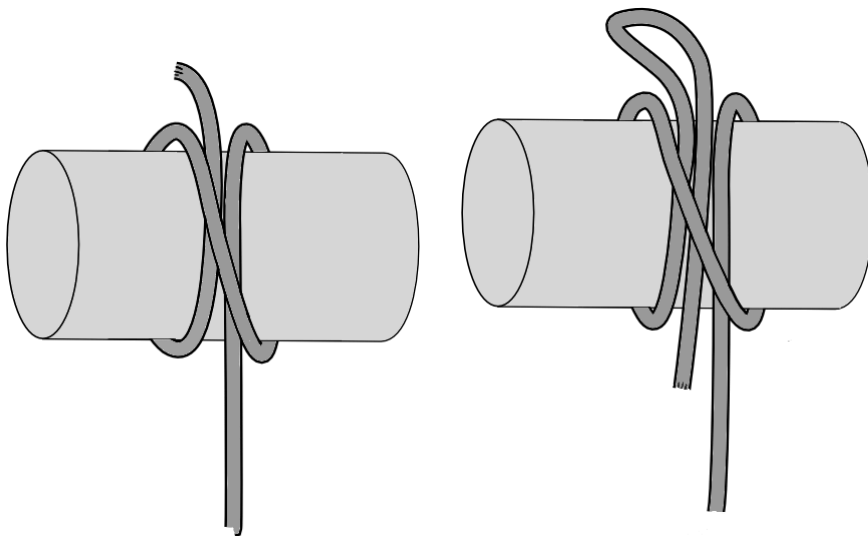

Kuin ulkosorkka, mutta alussa kierretään köysi kaksi kertaa.
(kuva Wikimedia Commons, David J. Fred)

kaan

Solmun tekeminen vetosolmuksi

Useimmat solmut muuttuvat vetosolmuksi kun viimeisessä vaiheessa irtopäätä ei pujoteta yksinkertaisena, vaan kaksinkertaisena.

(kuvat Wikimedia Commons, "Hella")

Solmujen harjoittelu

Jotta solmuista olisi oikeasti iloa niitä on harjoiteltava riittävästi, jotta taito siirtyisi selkäyttimeen. Aivan kuten uima-altaassa onnistunut ensimmäinen eskimokäännös ei vielä merkitse, että siitä olisi hyötyä koskessa, vaan tarvitaan kymmeniä tai satoja toistoja.

Joten kun vietät talvea TV:n ääressä unelmoiden kesän retkistä tai kuolaten "This is the Sea" videoiden ääressä, tee seuraavaa:

Tarvikkeet:

- kaksi narunpätkää
- kaksi kynää
- jalallinen sohvapöytä tai pinnatuoli

Aloita tekemällä ulkosorkka kynän ympäri, liitä naruun toinen naru jalussolmulla, tee kaksoispolvi kynän ympäri ja lopeta sitomalla hökötysoispolvi paalusolmulla sohvapöydän jalkaan.

Pura edellinen ja tee telttasolmu sohvapöydän toisen jalan ympäri ja kiristä köysi rahtarikytkyllä toisen jalan ympäri. Varo maalipintaa, köysi voi helposti syödä heikon maalin irti.